

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Braşov, piaţa mare nr. 30.
 Serisori nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 în Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augenfeld & Emeric Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oappelik.
 în Budapesta la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII Erzsebet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o colonă 10
 bani pentru o publicare. Pub-
 licitate mai dese după tarife
 și învoială. — RECLAMR pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 cile poștale din țintu și din
 afară și la d-nii collectorii.
Abonamentul pentru Braşov
Administrațiunea, Piaţa mare,
Târgul Inului Nr. 30, etagiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusa în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 155.

Braşov, Luni-Marți 15 (28) Iulie.

1903.

Relele deprinderi.

Este o afirmare, pe care le place să călărăscă cavalerilor așa dîsului „curent nou“, și de care se folosesc ori de câte ori cineva își arată vr'o nedumerire cu privire la corectitatea atitudinii și procederei lor, și acesta culminează în prefăcuta plângere, că ei, „tinerii“, nu se mai pot înțelege cu „betrânii“ și deci trebuie să mergă de capul lor.

Cu afirmări de aceste se scuză și campania electorală de la Dobra, unde s'a săvârșit un adevărat atențat în contra partidului nostru național și a programului său.

Vedând cu câtă îndrăsnelă călărăscă cei de la „Libertatea“ din Orăștie pe acea afirmare, și cât de needucați și de necuviincioși se presentă în purtarea lor față cu cei în-cărunții în lupte și în deosebi față cu organul nostru de publicitate, le-am prezentat într'un articol mai recent icóna proprielor lor fapte, de când s'au ivit pe scena publicistică, și am făcut'o cu firmitate și cu moderațiune, având convingerea, că servim marei cauze a solidarității naționale.

Am crezut că ei vor răspunde cuviincios, cum se cere de la ómenii cu bună educațiune, că vor răspunde la obiect și cu argumente, ca să ne convingă, că după ce își arógă așa de multe, au totuși cel puțin o ideeă, un plan órecare serios și că se știu cugeta cât de puțin și la interesele de viață ale partidului și ale neamului.

Dér ce să vedeți?

Ei în întîmpinarea lor nu se portă ca nisce ómenii copti, conscii le răspunderea ce-o au față cu societatea, cu presa și cu partidul nostru român, ci se portă ca ceea-ce se înfățișează în adevăr, — precum pu durere am observat încă dela în-reputul aparițiunei fôiei din Orăștie „Libertatea“, — ca nisce băieții lip-

siți de ori-ce seriositate, pe cari i-am numi petulanți, decă nu ar fi așa de rîu educați și nărăviți

Li-am dovedit, că e cel mai sfruntat neadevăr, când pretind, că dênșii au căutat înțelegerea, că au procedat sincer și cu lealitate față cu factorii partidului și că n'au umblat cu șoldă. Li-am dovedit'o înșirând într'un articol întitulat „Evoluțiunii de la Orăștie“, fapte săvârșite de ei, fapte ce nu se mai pot reface, ci numai îndrepta.

Am făcut'o în dorința și speranța, că se vor îndrepta și că cel puțin acuma vor înceta a mai umbla cu minciuna, când se tratéză de cele mai sfinite interese ale neamului.

Am rămas cu dorința și speranța, ér realitatea ne dovedesce, că scribii de la „Libertatea“ ori-cine ar fi ei, sunt făcuți tot din acel aluat cu scribii de la fôia din Arad. Par'că ar fi gemeni!

Nu fără cauză am afirmat așa-dér, că miserabilele deprinderi, ce le-a introdus Slavicii în viața noastră điaristică încă de acum 19 ani, de când venise în Ardél să dirigeze „Tribuna“, pe atunci înființată, nu s'au putut estirpa dintre noi, nici până adî.

Mai mulți ani de-arëndul acea figură tristă de điarist a stat în fruntea numitei fôii. Dér credeți că a discutat măcar o singură dată serios, leal și cu argumente obiective asupra vr'unei teme politice și naționale cu vr'un điar confrate de dincoace? Ferescă Dumnezeu! Ne ataca, când pe față, când pe furis; ne înegrea și calumnia chiar, ér atunci când îi răspundeam ne venea cu personalități cu nouă insinuări și suspiționări, ori chiar cu câte operfidă denunțare.

Deprinderile aceste introduse la redacțiunea „Tribunei“ n'au mai putut dispără de acolo cu totul, deși, începând dela catastrofa în „campania memorandistă“, când reșosa-

tuľ președinte a luat la gónă pe cli-casii „grupului“ se mai îndreptaseră întru câtva moravurile la acea fôie.

Repetăm, ce am mai constat. Reauă înriurire a „scólei“ Slaviciste culmină în faptul nerésturnabil, că vechiul nostru organ național, n'a putut timp de aproape două-đeeci de ani să aibă o singură discuție seriósă și obiectivă điaristică cu cele două „Tribune“ dela Sibiu și Arad.

Cum s'ar fi putut dér stabili o frățescă înțelegere cu astfel de deprinderi?

Unii vréu să discute, cum discută ómenii de ómenie. Ear cei-lalți răspund cu invective personale, cu insinuări și insulte.

Nu acésta am așteptat noi dela cei de la „Libertatea“, cari se înjosesc numai pe sine vrënd să ia în bațjoură pe „maica Gazeta“, ci am așteptat și am fost în drept de a aștepta de la dênșii să se porțe ca nisce bărbați maturi, bine crescuți și cu bun simț.

Limba maghiară în armată. Điarul „Die Zeit“ într'un număr mai recent scrie: „Fără ofițeri unguri nu se pôte introduce în mod logic limba de serviciu maghiară. Deórece însă — după cum a arătat cu date statistice colaboratorul acei fôii — actualmente în armată ar fi lipsă de 3000 ofițeri unguri, este evident, că realizarea acestei dorințe nu se pôte implini. După raportul făcut de ministrul de honveđi, chiar și la honveđime este lipsă de 520 ofițeri. Ori câte școlți militare maghiare s'ar înființa, ar trebui să trecă cel puțin 20 ani, până s'ar puté introduce limba de serviciu maghiară. Lupta obstrucțiunii este prin urmare lipsită de țintă și chiar ridiculă, ăce „Die Zeit“.

Situația din Macedonia. Un membru al fostului cabinet Daneff și-a esprima neîncrederea în eficacitatea intervențiunei puterilor. Nimeni nu crede în Bulgaria, că Turcia va isbuti să aplice reforme

în Macedonia. Va veni momentul când revoluțiunea macedonénă o să isbucnescă în așa chip, că nu o să mai pótă fi înăbușită, silind astfel pe Bulgaria să intervie în mod energetic. „Prințul Ferdinand nu va puté să se opună curentului patriotic“.

Điarul naționalist „Vecerna Posta“ din Sofia, înregistreză senzaționala scire, că două bande sêrbesci au trecut în Macedonia și că vor mai trece și altele, cu scirea regelui Petru, care era încă de la Geneva în comunicație cu șefii macedoneni.

„Vecerna Posta“ simte, că e la mijloc amestecul Rusiei și că e dorința ei, ca punctul de gravitate al politiceii sale în Balcani să se strămute de la Sofia la Belgrad.

Ce se pregătesce?

Incercătura și desorientarea cercurilor politice din Budapesta este atât de mare, încât pe urmele ei se colportéză număróse și variate combinațiuni și svonuri contradictorii asupra situațiunei.

Ministrul președinte Khuen-Hedervary se fi declarat într'un cerc intim, că el pôte să aștepte încă până la 1 Ianuarie 1904. Ar tolera adecă, în rezistență pasivă, obstrucțiunea până la finea anului curent. Scirea acésta pare absolut neverosimilă.

După o altă scire, Khuen-Hedervary e decis, că decă într'o săptămână nu va înceta obstrucțiunea, la 1 August ar face să înceteze ori-ce fel de plăți la cassieriile statului, chiar și plățile funcționarilor. Amărăciunea produsă prin mészura acésta în sinul funcționarilor, s'ar îndrepta în contra obstrucțiunei și ar esercita o mare presiune morală asupra Barabașilor. — Scirea pare și așa neverosimilă.

Altă scire spune, că Marți său Miercuri Khuen-Hedervary își va face reflexiunile la vorbirea lui Apponyi, propunénd tot-odată, ca camera să între imediat în desbaterea proiectului de indemnitate. Aranjatorii obstrucțiunei se fi declarat, că în cazul acesta vor începe imediat *obstrucțiunea tehnică*.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Visuri de noroc.*)

Recensiune.

Cel-ce nu cetesce numai articolii politici și scirile senzaționale, ci are obicei, le câte-ori ia o gazetă românescă în mână, și arunce o privire și peste foileton, e adese-ori plăcut surprins de versuri drăgălașe său schițe frumúșele, la sfîrșitul cărora găsesce mai de multe-ori un nume nou, necunoscut încă. „Tinêrul ăsta promite“, are ocazie a-și dice de multe-ori cetitorul, care se intereséză de literatura noastră și aprópe fie-care redactor pôte să-ți povestescă despre un nou talent, descoperit de el, bine n'teles, care „promite“.

Vremea se scurge pe văgașul ei predestinat, iubitorul de literatură caută mereu prin foiletóne versuri iscalite de

* Zaharia Bârsan: Visuri de noroc. Bucuresci 1903. Biblioteca „Sămânătorului“. Un volum de versuri în 8°, pp. 106. Prețuľ 2 lei.

mult promițetóruľ tînr, le cetesce, suride mulțumit și-și dice: „promite!“ După cincî, după đece, după două-đeeci de ani, poetul, care nu mai e tînr, promite mereu și móre „promițênd“.

Acest fapt caracteriséză pe deplin literatura noastră, care de mulți ani încóce pörtă timbrul diletantismului. Nu ne lipsesc ómenii cu aplecări literare și la o vîrstă anumită ele se manifestéză într'o producțiune relativ destul de îmbelșugată. Mai în urmă însă poeții devin advocați, profesori, doctori, oficiantii etc. etc., cei mai mulți „spânđuță lira în cui“, mai puținî continuă a serie, în clipe de liniște, fără să se pótă ridica măcar la înălțimea de odinióră, pe când dragostea dîntâi le umplea sufletul cu fiorii ei nobili, pe când idealismul celor două-đeeci de ani abia impliniți le deschidea inima pentru sentimente avêntate și-i legăna în vise. Ceea-ce ne lipsesce cu dessevîrșire sunt *artăstiia*. Decă frasa mult repetată a bardului de la Mircesci: „Românul e născut poet“ se pôte aplica și la noi cei de dincoace de munți, trebuie s'o

modificăm, adăogând: „dér Românul acésta e născut în același timp și cu aplecări spre materialism“. Din conflictul acestor două aplecări, cea dîntâi pare a birui în tinerete, dér cu anii omul practic se demaschéză tot mai mult: talentele puternice, cari să rămână singure învingetóre, să înfrunte toate miseriile acestei vieți ce nu le pôte oferiresplata cuvenită, artiștiia adevărati, se pot numéra pe degete.

Cu aceștia din urmă n'am avut noroc. Ei ne-au lăsat cu toții, fie că mórtea i-a secerat în flórea tineretii, ca pe bietul Niță Popovici Bănățeanul și pe Ioan Vlad Delamarina, — fie că au trecut munții, ca Gheorghe Coșbuc și Ștefan O. Iosif. Numai d-șóra Maria Cunțanu a rămas credincióasă vetrii părintesci și din când în când desface salba-i scumpă de mărgele, trimițêndu-ne desfătátórele-i mărgăritare.

Unul dintre cei cari au „promis“ de la întâiul vers publicat în acésta gazetă, dér, în același timp, unul ce și-a ținut făgăduința, e Zaharia Bârsan.

Acuma, când sunt strînse rêslețele

sale „visuri de noroc“ într'un mănunchiũ bine prins, pe care nu-l vor puté spulbera ușor intemperiiile vremii curgétóre, credem, că e la locul său să le recomandăm cu căldură publicului cetitor, căruia i-au fost încredințate.

Când acum vre-o opt ani m'am pomenit într'o đii cu Bârsan la mine acasă, am găcit după înfățișarea-i gravă și după vorbele-i fără legătură în cari căuta în zadar să închege o frasă introductivă, că are ascuns în buzunarul intern al hainei un teanc de poesii. „Cetește-mi-le!“ Și mi-a cetit. Incântat am alergat cu el la redacțiunea „Gazetei“, care cu drag i-a deschis foiletonul. De atunci Bârsan și pseudominul său „Veturio“ a devenit poetul favorit al cetitorilor „Gazetei“.

Cât-va timp poetul dibuesce. Influența lui Eminescu e prea mare pentru forțele sale de începétor. Dér în același timp Coșbuc produce o reacțiune binefăcétóre. Din conflictul acestor două curente, cari la început l'au încătușat și pe Iosif și pe d-șóra Cunțanu, să degajéză tot mai mult ideile proprii, individualitatea sa.

părăsit Bulgaria pentru tot-deuna. După informațiunile cercurilor oficioase din Viena, această scire e inexactă. La Viena nu s'a primit de cât scirea, după care principele Bulgariei s'a dus la Coburg din prilejul aniversării morții tatălui său. Așa făcea în tot anul.

Logodnă. D-șora Victoria Frâncu, fiica fostului vice-comite al Zarandului Amos Frâncu și nepoța d-lui I. Simionas, președintele Scaunului orfanal din Deva, s'a logodit cu d-l sub-inspector școlar Dr. George Wilt.

Regele Angliei în Irlanda. Regele Eduard al VII-lea a plecat în Irlanda. — O mulțime numărösă a asistat la plecarea sa. — Diarele din Londra, spun cu această ocazie, că e pentru a doua oară de abia, că un rege al Angliei a vizitat Irlanda... în timp de pace, căci majoritatea lor se duceau numai să se răsboiescă cu Irlandezii. Töte diarele sunt unanime în a spune, că de astă-dată ori-ce neînțelegere dintre Irlanda și Anglia propriu ăisă ar fi dispărut.

Săpături în hotarul Seghedinului. În hotarul Seghedinului s'au găsit în pământ nisece obiecte de aur și bronz, precum și arme, pe cari profesorul Dr. Aurel Török le-a constatat, că sunt de o vechime de câteva mii de ani, din timpul vechilor Daci (Agathirsi), cei dintâi, cari au cunoscut întrebuințarea aurului și metalelor nobile în Europa.

O scrisoare din Suedia a primit di-tele acestea locot. Gh. Iov, din Rucăr, de la locot. suedez Victor Landegren, care a făcut stagiul de un an la reg. 4 Ifov Nr. 21 din București și care între altele scrie, că la Stockholm a întâlnit câțiva țigani din România cu cari a vorbit românește. De altfel numitul locotenent scrie o românească perfectă și din cuprinsul scrisorei reese, că se interesază încă foarte mult de România, fiind în curent cu töte nou-tățile.

Monument pentru inventatorul ciasornicului de buzunar. În orașul Glashütte (Saxonia) s'a ridicat dițele acestea un monument lăcătușului Petru Henlein din Nürnberg, care pe la începutul secolului XV a inventat ciasornicul de buzunar.

Căsătoria lui Leopold Wölfling. Fostul archiduce Leopold Salvator, care așî portă numele de Leopold Wölfling se va căsători în curând cu Wilhelmina Adamovici. Căsătoria se va face în comuna Veyrier, lângă Geneva (Elveția). Leopold este în etate de 35 ani, ér mirésa de 26 ani.

Călimănesci—Căciulata. Din buletinul Nr. 4 al stațiunii balneare „Călimănesci—Căciulata“ vedem, că numărul persónelor, cari s'au stabilit acolo pentru sezonul anului acestuia, se urcă la 374.

Stațiunea balneară Előpatok a avut până acuma 889 óspeți și vizitatori. În ultimul buletin vedem următoarele nume românești: E. Pictorianu, funcționar, București, V. Raicu, comerciant de cereale Brăila, Dim. Ștefănescu, comerciant, București și Dr. Iustin Ardeleanu, redactor cu dómna din Oradea.

Musică de lăutari. În 28 și 29 Iulie va cânta la „Pomul verde“ un taraf de lăutari de la Orăștie sub conducerea d-șorei Ema Pista.

Apel.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ își va ține adunarea generală din anul acesta în orașul Sebeșul sășesc la 15/28 și dițele următoare ale luni August a. c.

Societatea acesta urmărește idealul de a înființa în mijlocul poporului român din patrie teatru național; părghia, care lățește, întârește și ridică cultura națională a popórelor. E sublim idealul acesta, pentru-că farmecul teatruului național va fi pentru noi o nouă și puternică armă

pentru întărirea iubirei de neam și a credinței țării în viitorul poporului român.

Nu insistăm mai de apröpe asupra istoricului societății pentru teatru român, nici asupra scopului ce-l urmărește, căci acestea binecunoscute trebuie să fie fiecărui Român de bine, căruia îi zace la inimă cultura și înaintarea neamului; ci ne mărginim numai a apela, cu tötä căldura, la frații Români din apropiere și din depărtare, invitându-i cu dragoste frățescă să se alerge la adunarea amintită, cu atât mai vërtos, că participarea la adunările generale ale societății este busola interesului ce-l nutrim pentru societate. Datorî suntem cu toții a sprigini acesta societate pentru că a noastră este, deștep-tarea și înaintarea noastră o urmărește și pentru-ca cât mai îngrabă să se pótă realiza dorința noastră ferbinte și a înaintărilor noștri, — înființarea și deschiderea teatrului național.

Frații Români! Veniți să strîngem la peptul nostru cu cuvenită căldură pe fiica culturii naționale, să dovedim astfel, că scim apreția și scim să ne însuflețim pentru instituțiunile noastre culturale dătătoare de lumină și viață.

Să se ă, 7/20 Iulie 1903.

Comitetul central arangiator:

Presedinte: Secretar:
Sergiu Medean, George Tătar,
protopresbiter.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărțământului III (Făgăraș) al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ține în anul acesta în comuna Viștea-inferioară la 20 Iulie (2 Auguts.)

Program: 1) Serviciu divin în ambele biserici la órele 8 a. m. 2) Deschiderea adunării la órele 10 a. m. 3) Raportul general al comitetului despărțământului despre activitatea sa de la ultima adunare generală. 4) Raportul cassarului și prezentarea bugetului pe anul 1903—1904. 5) Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapórtre. 6) Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii noi și incassarea taxelor. 7) Disertațiuni, cari trebuie prezentate directorului despărțământului cu cel puțin 48 óre înainte de adunare. 8) Rapórtrele comisiunilor. 9) Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală, ce se va ține anul acesta în Baia-mare. 10) Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. 11) Închiderea adunării.

Sunt rugați toți on. membrii și binevoitori ai culturii române, să ia parte la această adunare.

Din ședința comitetului despărțământului, ținută la 4/17 Iulie 1903 în Făgăraș.

I. Macaveiú Dr. Ioan Șenchea,
director secretar

La chestiunea German-Albu.

— Un răspuns. —

În urma tendinței corespondențe trimisă de d-l învățator Ioan German din Brad și publicată în nr.ii 145 și 146 ai stimatei d-vóstră organ de publicitate, subscrișii, deși ne-am puté dispensa de ori-ce răspuns, fiind chemate forurile justiției a se pronunța în meritul cauzei, totuși venim a reflecta următoarele:

Procesul pertractat în 25 a lunei trecute înaintea tribunalului de aici, este trista confirmare a dureróselor raporturi ce există în Brad.

Invidia și ura contra d-lui prof. Albu au pus în mâna d-lui I. German condeiul, care l'a prezentat pe d-l Albu așa precum s'a publicat în colónele „Tribunei“.

Noi n'am cunoscut personal nici pe unul, nici pe altul, nici nu le-am cunoscut daraverile. Din potrivă! Am făcut tot posibilul, ca să-i împăcăm, dér nu ni-a succés.

D-l German la început s'a bucurat de articolul său, care s'a publicat în n-rul 122 din anul trecut al „Tribunei“ și pentru publicarea căruia a stăruit prin scrisori. În urmă a voit să se lapede de el. Asemenea s'ar fi lăpădat și de celelalte făptuiri edificătoare ale d-sale, pe cari d-l

Dr. Iustin Ardeleanu prezentându-le în tötä nuditatea lor în sala de pertractare, publicul asistent și chiar și júdii au trebuit să roșescă la auzul isprăvilor sėvrișite de d-l Ioan German. Și d-l German a plecat capul și în fața irecuzabilelor doveđi a trebuit să recunoscă, că asupra d-sale, alătura cu lumina ce a revărsat'o în calitate de învățátr timp de 28 de ani și cu care îi place să se laude, planéză și umbre negre.

Acésta pe noi numai durea ne pótă și regretám mult, că d-l German, ca învățátr a fost în stare să se preteze la astfel de fapte condamnabile.

În aprețierea celorlalte chestiuni relevate de d-l I. German în corespondența sa nu intrám, fiind forurile judecătorești chemate a se pronunța, decă d-l German este vinovat său nu.

Sibiiu, 24 Iulie 1903.

Silvestru Moldovan. Ioan E. Prodan.

Anuare.

VI.

Din Beiuș ni se trimite anuarul școlii de fete, care portă următorul titlu: „VII. Programa școlii civ. gr. cat publice de fete din Beiuș aparținătoare Internatului Pavelean de fete a diecesei gr. cat. de Oradea mare pe anul școlastic 1902/1903. Redactată de Vasiliu Ștefanica, directorul școlii, profesor p. ord. gimnazial. Cuprinsul în general: I. Raport despre școlă. II. Raport despre internat (Partea a doua referitoare la internat datată de direcțiunea internatului.) Belényes-Beiuș 1903“. Tipărit în tipografia sem. archid. din Blășiú. 168 pagini. Anuarul are și două ilustrațiuni: portretul episcopului Dr. Demetriu Radu și tabloul internatului.

Sub titlul „D-l Dr. Wlassics-ministru“, directorul internatului rapórtéză despre inspecția acestui ministru făcută la 14 Octomvre 1902 și termină cu cuvintele: „Primescă Exelenția sa d-l Ministru mulțumita noastră ferbinte, pentru-că a binevoit a ne împărțáși în o așa grație (!), de ne-a vizitat institutul. Să-l țină Dumnezeu la mulți ani pentru înaintarea învățământului și așa pentru fericirea iubitei noastre patrie“...

Urmézá biografia nou numitului episcop și un studiu intitulat „Școli repetiționale economice“ tot de d-l director.

De la pag. 35 până la pag. 86 vedem planul de învățământ expus în detail precum și manualele, ce s'au întrebuințat în școlă.

Școlă a stat sub supraveghierea unui senat compus din 12 membri ordinari și 2 suplenți avénd ca președinte pe d-l director al gimnasiului Ioan Buteanu.

Corpul didactic este compus din d-l director și următoarele persóne: Octavia Stolojan, Marta Epure n. Fabian, Angela Buteanu, Elena Fabian, Elena Buteanu, Cornelia Nicola, Eugenia Tabăcariu, Ilie Stan și Ioan Bușiță. Catechet pentru elevele gr. or. d-l Vasile Papp, protopop.

Numărul elevelor înscrise a fost 86, la sfirșitul anului: 78 dintre cari 77 Românce (71 gr. cat. 6 gr. or.) și 1 Evreică, care e trecută la rubrica naționalității maghiare.

Progresul în studii a fost foarte satisfăcător, nefiind decăt 2 eleve cari au obținut nota neîndestulătoare din câte un obiect și 3 eleve cu câte mai multe note neîndestulătoare.

Biblioteca școlii s'a înmulțit cu mai multe cărți.

Paginile 111—121 cuprind cronica cu evenimentele mai însemnate din timpul anului.

În partea referitoare la internat vedem publicat un discurs festiv rostit de domnișóra Elena Fabian la ședința festivă ținută în memoria marelui fondator și patron, episcopul Mihail Pavel, la 1 Iunie a. c. Discursul d-șorei Fabian se distinge prin căldură și avént și este o dovadă frumoasă de grațitudine față cu fericitul episcop, căruia familia din care face parte d-șóra, îi datorește deosebită recunoștință. Limba acestui discurs este de o frumșetă neobicinuită în acele părți.

Părerile bărbaților de știință

despre Ernst Haeckel și despre cartea lui intitulată „Welträtsel“.

IV.

Afirmația, că germeii tuturor animalelor vertebrate ar fi aidoma la fel (Welträtsel p. 75) se baséză ori pe ignoranță ori pe necinste, căci ori-ce cercetător mai experimentat șcie să-i deosebescă.

Profesorul Lieberkühn din Marburg dicea încă înainte cu 20 ani: „Nu mă îndoiesc de loc, că profesorul Haeckel nu e capabil de a deosebi germeii. De aici însă nu urméză, ca nici alți ómeni să nu-i pótă deosebi“.

Haeckel se referă mereu la faimósa sa „lege fundamentală biogenetică“ conform căreia animalul și chiar și omul în dezvoltarea sa parcurge töte gradele străbunilor săi, — ca la o lege universală recunoscută de toți, cu töte că părintele istoriei evoluțiunei K. E. v. Baer, nici nu voia să audă de ea, ér ađi din di în di se înmulțesc numărul acelor cercetători, cari tăgăduesc valórea acelei legi, seu cel puțin o admit numai cu restricțiuni. (Fleischmann, Driesch, Steinmann, Opper, Keibel, Beard, Hensen, Emery ș. a.)

Așa stăm încă și cu multe alte învățături pe cari Haeckel le prezentă îndrăsneț drept fapte admise de toți, de câte-ori scrie pentru profani; când scrie însă pentru specialiști, cari cunosc adevărul, atunci vorbesce cu deșevrișire altfel. În ediția populară a cărții sale „Welträtsel“, dice d. e. că descendența omului de la maimuță este „un fapt istoric cert“ și tot acolo mai susține, că de la așa numitele semi-maimuțe până la om „töte membrele importante intermediare“ sunt cunoscute și forméză un „lanț neîntrerupt de străbuni“ (p. 97—99). Firesce töte acestea nu sunt adevărate. În cartea sa științifică „Systematische Phylogenie“ (I p. V și III p. VI) vorbesce de-o „clădire de ipoteze“ și de „concepția sa personală“ și dice, că nu ne este cunoscută decăt o parte foarte mică din resturile de animale și că „diplomele originii neamului nostru“ sunt în gradul suprem lacunóse.

Așa vorbesce Haeckel după împrejurări, adecă după-cum are de a face cu profanii, cari nu-l pot controla, ori cu bărbații de știință, cari o pot acésta! Așa se jócă el cu ignoranța și credulitatea cetitorilor săi! Așa colportéză el dogmele sale drept fapte! Așa se arată mereu ca aderent riguros și intolerant al propriei sale ortodoxii științifice, mai ales în ce privește darvinismul, în care ađi nu crede, decăt un număr disparent de cercetători și ómeni de-aceia, cari habar n'au de darvinism și nu cunosc evoluția adevărată a științei.

Întrebám, decă un asemenea om merită credémenț și decă el a căutat, după-cum pretinde, în mod cinstit adevărul?

Cetitorule al cărții „Welträtsel“ de Haeckel, cercetéză după cele expuse mai sus pe bărbatul tēu de încredere. Și decă acestea nu-ți sunt suficiente, atunci mai cetesce cartea unui bărbat de știință: Dr. E. Dennert „Die Wahrheit über Haeckel, nach dem Urtheil seiner Fachgenossen beleuchtet“ (C. Ed. Müller Halle und Bremen 1901), în care vei găsi töte aceste lucruri și altele mai multe dovedite cu acte. Și atunci să te întrebi, decă bucuria ta a fost justă și decă acest bărbat a răsturnat din temelie creștinismul, punénd în locul lui o religiune fără credință, clădită pe pura știință? Întrébă-te, decă un asemenea om peste tot este capabil de a întemeia o religiune pură a adevărului și decă nu este pentru tine mai bine, mai cinstit și mai pur—in loc să te faci aderentul acestei credințe a monismului, neîntemeiată, și isvorită din fantasmă, — a te ține de vechea ta credință creștină, a cărei țării și adevér în două mii de ani le-au simțit și mărturisit atâtea milioane de ómeni?

A. P.

ULTIME SCIRI.

Cașovia, 27 Iulie. Cu ocaziunea expunerii „reliquiilor“ lui Rakoczy, s'au arangiat aici erî mari serbări. Erau de față mai multe deputațiuni, între cari una a camerei deputaților. La banchet Apponyi și Beöthy Akos au rostit toasturi politice. Acest din urmă a golit paharul pentru paritate în armata comună.

Literatură.

A apărut „Almanachul“ societății „Petru Maior“ Budapesta 1901 cu un conținut bogat și ilustrat. Format 8° cu 144 pagini. Prețul 4 coróne. Se află de vânzare la Tipografia A. Mureșianu cu prețul indicat, plus 35 bani porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

» Romana «

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și explicarea dansului nostru de salon

„Romana“, dans de colônă în 5 figuri. *Descrișă și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“) de *Tunaru din Dumbrău, Popa.* — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca renașterii noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colônă român. În iarna anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea această și jubileul de 50 de ani al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechii, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adevărată execuție în dans în tocmă după regulile și prescrierile originale, cum s'a executat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei explică „Romana“ în strînsă legătură cu muzica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furisat în acest dans. (Explicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romanei“, ca ori și unde în ținuturile și țărele locuite de Români acest dans de colônă român să poată fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adăugat la finea broșurei și textul frumoșei și atrăgătoare muzice a „Romanei“, explicând printru note toate mișcărilor dansului după tactele muzicii. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeni între noi, a fost tot-deună o dorință viuă a publicului nostru de a o vedea jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adăugarea unei côle de note (muzica „Romanei“ cu explicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se poate procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

ANUNCIURI

(insertiuni și reclame.)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. în cazul publicării unui anuțiu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. -Gazetei Trans.“

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Mai st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-20 min. dimîn.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ora 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8-13 min. sêra.
- IV. Tr. accel. la orele 10-26 m. sêra.

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persoane la ora 3-55 m. dim.
- II. Tren accel. la orele 5-14 m. dim.
- III. Trenul mixt la orele 11-40 a. m.
- IV. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tren mixt la orele 6-50 sêra.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la ora 5-19 min. dim. (are legătură cu Tușnad la ora 9-18, cu Ciuc Gyimes și Ciuc-Szereda, la ora 10-46 min. a. m.)
- II. Trenul mixt la ora 8-40 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la ora 3— m. p. m.

Dela Brașov la Zêrnesci (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 9-2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la ora 3-44 min. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 9-47 m. sêra.
- IV. Trenul mixt la ora 6-14 m. dim. (Numai delà 1 Iunie Dumineca și în sêrbători).

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5-19 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 8-40 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la ora 3— min. p. m. (are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Gyimes).

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Iulie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	120.55
Renta de corônă ung. 4%	99.35
Impr. câil. fer. ung. în aur 3 1/2%	90.75
Impr. câil. fer. ung. în argint 4%	98.75
Oblig. câil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.90
Bonuri rurale croate-slavone	98.25
Impr. ung. cu premii	199.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	156.—
Renta de hârtie austr.	100.40
Renta de argint austr.	100.25
Renta de aur austr.	120.90
Rente de corônă austr. 4%	100.70
Losuri din 1860.	154.60
Acții de-ale Bânței austro-ungară	15.88
Acții de-ale Bânței ung. de credit	731.—
Acții de-ale Bânței austr. de credit	661.50
Napoleondori	19.06
Mârți imperiale germane	117.35
London vista	239.22 1/2
Paris vista	95.17 1/2
Note italiene	95.20

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Iulie n. 1903.

Banocot rom. Cump.	18.92	Vând.	18.96
Argint român.	13.80	„	13.80
Napoleond'ori.	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesci	2.53	„	2.54
Mârți germane	117.10	„	117.50
Lire turcesci	21.50	„	21.60
Seris fonc. Albina 5%	101.—	„	101.25

Têrgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 23 Iulie n. de 47,529 capete, la 24 Iulie au intrat 156 capete și au eșit 975 capete, rămânând la 25 Iulie n. un număr de 46,720 capete.

Se notéză marfa ungrurcă: veche grea dela 104—106 fil. tînără grea dela 111—113 fil., de mijloc dela 111—113 fil. — Sêrbescă: grea 110—112 fil., de mijloc 108—110 fil., ușoră 106—108 fil. kilogramul

O calfă de naționalitate român,

care scie limba germână, perfect, și ceva limba maghiară, brânșă de ferărie se o cunoscă bine, **afli aplicație** în prăvălia Domnului **I. Candrea** în Sassebes, unde se se trimiță oferte și copii de atestate, împreună cu fotografia. 5—6.(1029)

Nr. 4371—1903.

PUBLICAȚIUNE.

Din partea Căpitănatului orășesc se publică spre știre, că toți ómenii și respective femeile, cari au primit băeți mici în lăptare séu în căutare și cari i vor lua de aici înainte, sunt datorii a înșciința acesta numai decât la acest oficiu.

Cine nu face această arêtare comite transgresiune și va fi pedepsit în modul cel mai aspru.

Brassó, în 20 Iulie 1903.

1—2(10.9) Căpitănatul orășesc.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

De inchiriat

în Strada Orfanilor nr. 27,

o locuință din curte, catul I, care constă din 2 odăi, salon, bucătărie, pod, pivniță etc. este de închiriat.

Se pôte întrebuița și de cancelarie.

Informații mai de aprópe, la proprietarul, tot acolo.

1—2 (1043).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Frumos ca o Icónă

este un Teint delicat alb și fin, și o față fără pistri și pete. Spre a obține acesta să se spele în fie-care și cu **SAPUNUL**

„Lilienmilchseife a lui Bergmann“

(Marca: 2 mineri.)

dela Bergmann & Co. în Dresden și Teutschen a/E.

Se capetă bucată cu 80 bani, la Teutsch & Tartler și la farmacia lui Roth în Brașov.

(930 16—50)

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijlôce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori. Couverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etajul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.